

SANAYİNİN PROFİLİ İÇ AÇICI DEĞİL

Ahmet YETİM

Daralan Avrupa ve Amerika gibi geleneksel pazarlara ihracatın yavaşlaması nedeniyle sanayi sektörü yeterli dinamizme ulaşamamaktadır.

Bugün yıllık 100 milyar doları aşan ihracatın neredeyse tamamına yakını sanayi ürünüdür.

Ancak otomobilden beyaz eşyaya, konfeksiyondan bu sanayi ürünlerinin üretiminde yüzde 60'ların üzerinde ithal girdi kullanılmaktadır.

Yıllardır düşük tutulan kur, bu ürünlerin üretiminde ithal girdi oranının yükselmesiyle sonuçlanmış, ucuz kur ile yapılan ithalat ise bir kısım sanayi işletmelerine rekabet gücü kazandırırken, aynı ürünü üreten pek çok yerli firmanın bu üretimden çekilmesine ve istihdam kaybına yol açmıştır.

Bugün ucuz kur, ucuz ithalat ve üretim maliyeti nedeniyle ihracatçı sanayici ağırlıklı ithal sınai girdi kullanmakta, üretim maliyetlerinin pahalı olması nedeniyle aynı ürünleri üreten yerli firmalar ucuz ithal ürünlerle rekabet edememekte, sanayi sektörü toplamda gerekli sıçramayı yapamamaktadır.

Tedarikçi ihracatçı konumunda bulunan sanayi sektörü ağırlıklı olarak otomotiv, tekstil konfeksiyon, dayanıklı ev eşyaları, elektrik-elektronik, demir ve demirdışı metal eşya, gıda gibi dallarda yoğunlaşmaktadır.

Sektörde katma değer ve istihdam açısından istenen iyileşme sağlanamadığı ve son 10 yılda gerilediği söylenebilir.

Tarım dışı milli gelir 1998'de yüzde 31,8 olan sanayinin payı 2008 yılında yüzde 30'a 2009'da ise yüzde 29,2'ye düştü.

Sektörün milli gelirden son 11 yılda 2.6 puanı bulan gerilemeye karşılık inşaat yüzde 7 olan payını korumuş, hizmetler sektörü yüzde 61 olan payını yüzde 65'e çıkarmıştır.

Sanayideki gerileme trendini tarım dışı istihdam göstergelerinde de izlemek mümkün.

2000'de 13.8 milyonluk istihdamda yüzde 27,6 olan sanayinin payı, 2005'te yüzde 30,3'e çıkmış 2009'da ise yüzde 29,5'e gerilemiştir.

Anılan dönemde inşaatın payı yüzde 9,9'dan yüzde 9,5'e gerilerken, hizmetler sektörünün payı yüzde 62,5'ten yüzde 77,1'e çıkmıştır.

Milli gelir ve istihdam verilerinde sanayinin payı göreceli olarak gerilerken imalat sanayi katma değerinde ithal girdi kullanımı üst seviyede olan ana metal, kimya, makine-teçhizat, otomotiv, petrol rafinajı, kağıt, televizyon cihazı, elektrikli cihaz sektörleri imalat sanayi katma değerinde önemli bir yer tutmaktadır.

Net ihracatçı tekstil, gıda ve giyimin toplam imalat sanayi katma değerindeki payı yüzde 40'ta kalmaktadır.

Net ithalatçıların 2000-2009 döneminde 900 milyar doları aşkın ithalatına karşılık 400 milyar dolara yakın ihracat yaptıkları ve 500 milyar dolarlık net ithalat yaptıkları dikkate alındığında; sanayinin gücünün aslında ekonomik büyümeye hızlı bir ivme verecek noktadan uzak olduğu ve güçlenmediği, eridiği sonucuna ulaşmak mümkündür.

Diğer taraftan sanayide üretkenlikle reel ücretler arasında da doğru olmayan bir orantı yaşanıyor.

Milli gelirdeki payı yüzde 20'yi, tarım dışı istihdamdaki payı yüzde 30'u bulan ve 4 milyon kişiye istihdam sağlayan sektörde, 2009'un ilk çeyreğinde 2008 yılının aynı dönemine göre üretkenlik yüzde 10 gerilerken, reel ücretlerdeki gerileme aynı yılların son çeyreğinde yüzde 17'ye yaklaştı.

Sanayi üretiminin Haziran'da yüzde 10,2 büyümüş olmasına rağmen mevsim ve takvim etkisinden arındırıldığında gerçekte yüzde 2,1 azalış yaşandı. Bu ise son 18 ayın en büyük düşüşünü oluşturuyor.

Yılın ilk beş ayına göre sanayi üretiminin hız kaybetmesinin nedeni ise ihracattaki sıkıntılar.

Değerli TL ve Avrupa'daki kemer sıkma politikaları, ihracatla birlikte sanayi üretimini de olumsuz etkiliyor.

Yılın ilk beş ayında yüzde 20'nin üzerinde artış gösteren ihracat, Haziran'da sadece yüzde 13,2 büyüdü. Temmuz'da ise yüzde 5,9 ile yılın ilk tek haneli artışı yaşandı.

İhracatçı sektörler otomotiv, tekstil, kimyasal ve elektrik-elektronikte büyüme yavaşladı.

Ancak ikinci çeyrekte yüzde 14,2 yükselen sanayi üretimiyle büyümenin de yüzde 8-10 arasında gerçekleşmesi bekleniyor.

Geçen yıl martta uygulamaya konulan ve Haziran'da uzatılan vergi indirimleriyle sanayi üretiminde toparlanma sinyalleri alınmaya başlanmıştı. Son çeyrekte ise baz etkisinin tamamıyla ortadan kalkması bekleniyor.

İhracatçı sektörlerdeki kan kaybı Haziran'da gözle görünür seviyelere ulaştı.

Avrupa Birliği'ndeki krizle beraber otomotiv ihracatı Haziran'da yüzde 0,5, Temmuz'da ise yüzde 6,1 geriledi.

İhracatı düşen otomotivde üretimse haziranda yüzde 26 büyüdü. Oysa yılın ilk çeyreğinde otomotivdeki üretim artışı yüzde 50'lerin üzerinde oluyordu.

Tekstilde ise, Haziran'da üretim artışı yüzde 13,5'te kalırken beyaz eşya sektörü ise yılın ilk tek haneli büyümesiyle karşılaştı. Beyaz eşyada üretim artışı yüzde 5,2 oldu.

Avrupa ekonomisindeki sıkıntılar dış talepte olduğu gibi iç talepte de sıkıntı yaratmış, bu da sanayi üretimini olumsuz etkilemiştir.

Dolayısıyla yılın bundan sonraki bölümlerinde ilk 5 aydaki sanayi üretim artışını görmemiz pek olası gözüküyor.

Üstelik baz etkisi nedeniyle, bu yılın ikinci yarısında gerilemeler yaşanması sürpriz olmamalı.